

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2006. szeptember 27.*

A T-330/01. sz. ügyben,

az **Akzo Nobel NV** (székhelye: Arnhem [Hollandia], képviselik kezdetben: M. van Empel és C. Swaak, később: C. Swaak ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselek: A. Whelan, A. Bouquet és W. Wils, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: H. van der Woude ügyvéd)

alperes ellen

elsődlegesen az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/36.756 nátrium-glükonát ügy) 2001. október 2-án hozott EK C(2001) 2931 végleges bizottsági határozat felperest érintő részének megsemmisítése, illetve másodlagosan a felperessel szemben kiszabott bírság csökkentése iránti keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: holland.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (harmadik tanács),

tagjai: J. Azizi elnök, M. Jaeger és F. Dehousse bírák,
hivatalvezető: J. Plingers tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. február 17-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita alapját képező tényállás

- 1 Az Akzo Nobel NV (a továbbiakban: Akzo) vegy- és gyógyszeriparra szakosodott vállalatcsoport anyavállalata. E vállalkozás az Akzo Nobel Chemicals BV (a továbbiakban: ANC) társaság törzsbetétei összességének tulajdonosa. Az ANC a tényállás megvalósulásának idején és egészen 1995 decemberéig a Glucona vof társaságban fennálló részesedése révén fejtette ki tevékenységét a nátrium-glükonát piacon, amely társaságot a Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivatien Avebe BA-val (a továbbiakban: Avebe) közösen irányított. 1995 decemberében az Avebe megszerezte az ANC-nek a Glucona vof-ban fennálló részesedését, amely korlátolt felelősségű társasággá alakult, és az elnevezése Glucona BV-re változott (a továbbiakban a Glucona vof és a Glucona BV megnevezése megkülönböztetés nélkül Glucona).

- 2 A nátrium-glükonát a kelátképző anyagok csoportjába tartozik, amelyek az ipari folyamatok során hatástalanítják a fémionokat. E folyamatok többek között magukban foglalják az ipari tisztítást (üvegek és szerszámok tisztítása), felületkezelést (rozsdagátló- és zsírtalanítási kezelések, alumínium-vésés), valamint a vízkezelést. A kelátképző anyagokat tehát az élelmiszeriparban, a szépségiparban, a gyógyszeriparban, a papíriparban, a betongyártásban, valamint egyéb iparágakban használják. A nátrium-glükonátot a világ minden táján értékesítik, a versenytárs vállalatok pedig jelen vannak a világpiacon.
- 3 1995-ben a nátrium-glükonát összesített világméretű eladása nagyjából 58,7 millió euro volt, amelyből az Európai Gazdasági Térség (EGT) területén megvalósított eladások nagyjából 19,6 millió eurót tettek ki. A tényállás megvalósulása idején a nátrium-glükonát világméretű termelésének majdnem egésze öt vállalat, azaz elsősorban a Fujisawa Pharmaceutical Company Ltd (a továbbiakban: Fujisawa), másodsorban a Jungbunzlauer AG (a továbbiakban: Jungbunzlauer), harmadsorban a Roquette Frères SA (a továbbiakban: Roquette), negyedsorban a Glucona vof és ötödsorban az Archer Daniels Midland Co. (a továbbiakban: ADM) kezében összpontosult.
- 4 1997 márciusában az amerikai igazságügyi minisztérium arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy a lizin- és a citromsav piacán folytatott vizsgálat nyomán a nátrium-glükonát piacán is vizsgálatot indított. 1997 októberében és decemberében, valamint 1998 februárjában az amerikai igazságügyi minisztérium arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy az Akzo, az Avebe, a Glucona, a Roquette és a Fujisawa elismerték, hogy részt vettek a nátrium-glükonát árának rögzítésére, valamint a termék eladási mennyiségeinek az Egyesült Államokban és másutt történő felosztására létrejött kartellben. Az amerikai igazságügyi minisztériummal kötött megállapodásukat követően az amerikai hatóságok e vállalatokra bírságokat szabtak ki.
- 5 1998. február 18-án a Bizottság a Szerződés [81.] és [82.] cikkének végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. (első) rendelet (HL L 13., 204. o., 1962. február 21.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 11. cikkének értelmében információkéréssel fordult a nátrium-glükonát legfőbb európai gyártóihoz, importőreihez, exportőreihez és vevőikhez.

- 6 Az információkérést követően a Fujisawa felvette a kapcsolatot a Bizottsággal, és tájékoztatta, miszerint a fent leírt vizsgálat keretében együttműködött az amerikai hatóságokkal, és a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló 1996. július 18-i bizottsági közlemény (HL 1996. C 207., 4. o.; a továbbiakban: az engedékenységi közlemény) alapján a Bizottsággal is együtt kíván működni. A Bizottsággal 1998. április 18-án lefolytatott tárgyalást követően a Fujisawa 1998. május 12-én írásbeli nyilatkozatot, valamint a kartell történetének összefoglalását tartalmazó dossziét és számos más iratot nyújtott át a Bizottságnak.

- 7 1998. szeptember 16-án és 17-én a Bizottság a 17. rendelet 14. cikke (3) bekezdésének alkalmazásával helyszíni vizsgálatot folytatott le az Avebe, a Glucona, a Jungbunzlauer és a Roquette helyiségeiben.

- 8 A Bizottság 1999. március 2-án részletes információkérést intézett a Gluconához, a Roquette-hez és a Jungbunzlauerhez. E vállalkozások 1999. április 14-i, 19-i és 20-i leveleikben a Bizottság tudomására hozták a Bizottsággal való együttműködésre irányuló szándékukat, és a kartellel kapcsolatos bizonyos információkat bocsátottak a rendelkezésére. A Bizottság 1999. október 25-én kiegészítő információkéréssel fordult az ADM-hez, a Fujisawához, a Gluconához, a Roquette-hez és a Jungbunzlauerhez.

- 9 2000. május 17-én a Bizottság a részére nyújtott információk alapján az EK 81. cikk (1) bekezdésének és az EGT-ről szóló Megállapodás (a továbbiakban: EGT-megállapodás) 53. cikke (1) bekezdésének megsértése miatt kifogásközlést küldött az Akzónak, valamint a többi érintett vállalkozásnak. Az Akzo és a többi érintett vállalkozás a Bizottság által felhozott kifogásokra vonatkozó írásbeli észrevételeit megküldte a Bizottságnak. Egyik fél sem kérte meghallgatását, és nem is vitatta a kifogásközlésben leírt tényállást.

- 10 A Bizottság 2001. május 11-én kiegészítő kifogásközlést küldött az Akzónak, valamint a többi érintett vállalkozásnak.

- 11 A Bizottság 2001. október 2-án az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT- megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/36.756 nátrium-glükonát ügy) meghozta a C(2001) 2931 végleges határozatot (a továbbiakban: a Határozat). A Bizottság 2001. október 10-én kézbesítette a Határozatot az Akzónak.

- 12 A Határozat többek között a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„1. cikk

[Az Akzo], [az ADM], [az Avebe], [a Fujisawa], [a Jungbunzlauer] és [a Roquette] megsértették az EK [...] 81. cikkét, valamint – 1994. január 1-jétől kezdődően – az EGT-megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését azzal, hogy a nátrium-glükonát piacán folytatott megállapodásban és/vagy összehangolt magatartásban vettek részt.

A jogsértés időtartama a következő volt:

- [az Akzo], [az Avebe], [a Fujisawa] és [a Roquette] esetében a 1987 februárjától 1995 júniusáig terjedő időszak;

- [a Jungbunzlauer] esetében 1988 májusától 1995 júniusáig;

– [az ADM] esetében 1991 júniusától 1995 júniusáig.

[...]

3. cikk

Az 1. cikkben megállapított jogsértés miatt kiszabott bírságok a következők:

a) [Akzo]	9 millió euró
b) [ADM]	10,13 millió euró
c) [Avebe]	3,6 millió euró
d) [Fujisawa]	3,6 millió euró
e) [Jungbunzlauer]	20,4 millió euró
f) [Roquette]	10,8 millió euró

[...]”

13 A Bizottság a Határozat (296)-(309) preambulumbekzdésében elemezte a Glucona és az anyavállalatai – azaz az Avebe, valamint az Akzo – között a kartellel érintett időszak alatt fennálló kapcsolatokat. Legfőképpen azt jegyezte meg, hogy 1993. augusztus 15-éig az Avebe és az Akzo képviselői közösen irányították a Gluconát,

ám ezen időpontot követően a Glucona átszervezése miatt annak irányítását kizárólag az Avebe képviselője látta el. Mindemellett a Bizottság úgy ítélte meg, leányvállalatuknak az érintett időszak egésze alatt tanúsított versenyellenes magatartásáért mind az Avebét, mind az Akzót felelősségre kell vonni, és ezért mindketten a Határozat címzettjei kell, hogy legyenek.

- 14 A bírságok összegének kiszámítása céljából a Bizottság a Határozatban a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásban (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.; a továbbiakban: az iránymutatás), valamint az engedékenységi közleményben meghatározott módszert használta.
- 15 A Bizottság először a bírságnak a jogsértés súlyának és időtartamának függvényében kiszámított alapösszegét határozta meg.
- 16 Ennek keretében a Bizottság a jogsértés súlyával kapcsolatban először is azt vette figyelembe, hogy az érintett vállalkozások a jogsértés jellegére, az EGT-ben fennálló nátrium-glükonát piacra gyakorolt közvetlen hatására és az érintett földrajzi piac kiterjedésére tekintettel különösen súlyos jogsértést követtek el (a Határozat (371) preambulumbekzdése).
- 17 Ezután a Bizottság úgy értékelte, hogy figyelembe kell venni, miszerint az érintett vállalkozások milyen tényleges gazdasági lehetőségekkel rendelkeznek ahhoz, hogy a versenyben kárt okozzanak, és a bírságot olyan nagyságrendű összegben kell megállapítani, amely biztosan kellően elrettentő erővel bír. Következésképpen az érintett vállalkozások által a nátrium-glükonát eladásokkal 1995-ben, azaz a jogsértés időszakának utolsó évében megvalósított világméretű forgalom alapján a Bizottság az érintett vállalkozásokat két csoportba osztotta. Az első csoportba osztotta azon vállalkozásokat, amelyek a rendelkezésére álló adatok szerint a nátrium-glükonát világpiaconak több mint 20%-ával rendelkeztek; ide tartozott a

Fujisawa (35,54%-os részesedés), a Jungbunzlauer (24,75%-os részesedés) és a Roquette (20,96%-os részesedés). E vállalkozások tekintetében a Bizottság a kiindulási összeget 10 millió euróban határozta meg. A második csoportba azon vállalkozásokat sorolta, amelyek a rendelkezésére álló adatok szerint a nátrium-glükonát világpiacának kevesebb mint 10%-ával rendelkeztek; ide tartozott a Glucona (nagyjából 9,5%-os részesedés) és az ADM (9,35%-os részesedés). E vállalkozások tekintetében a Bizottság a kiindulási összeget 5 millió euróban, vagyis az Akzo és az Avebe esetében – amelyek a Glucona közös tulajdonosai voltak – külön-külön 2,5 millió euróban állapította meg (a Határozat (385) preambulumbekzdése).

18 Ezen túlmenően a Bizottság e kiindulási összeget kiigazította egyrészt, hogy a bírság kellően elrettentő jellegét biztosítsa, másrészt, hogy figyelembe vegye, hogy a nagy vállalkozások rendszerint olyan jogi és gazdasági ismeretekkel, valamint infrastruktúrával rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra annak könnyebb felismerését, hogy jogsértő magatartást folytatnak, és tudatában legyenek annak, hogy a versenyjog alapján ebből rájuk nézve milyen következmények származnak. Következésképpen a Bizottság az érintett vállalkozások nagyságának és összesített forrásainak figyelembe vételével az ADM és az Akzo vonatkozásában 2,5-szeres szorzót alkalmazott, és így a bírság összegét az ADM esetében 12,5 millió euróra, az Akzo esetében pedig 6,25 millió euróra emelte (a Határozat (388) preambulumbekzdése).

19 Az egyes vállalatok által elkövetett jogsértések időtartamára tekintettel a kiindulási összeget a Bizottság évente 10%-kal, azaz a Fujisawa, az Akzo, az Avebe és a Roquette vonatkozásában 80%-kal, a Jungbunzlauer esetében 70%-kal, az ADM tekintetében pedig 35%-kal növelte (a Határozat (389)–(392) preambulumbekzdése).

20 A Bizottság így a bírság alapösszegét az Akzo esetében 11,25 millió euróban rögzítette. Az ADM, az Avebe, a Fujisawa, a Jungbunzlauer és a Roquette tekintetében az alapösszeget egyenként 16,88 millió, 4,5 millió, 18 millió, 17 millió és 18 millió euróban állapította meg (a Határozat (396) preambulumbekzdése).

- 21 Másodszer, súlyosbító körülmények címén a Jungbunzlauer ellen kiszabott bírság alapösszegét 50%-kal növelte azon indokkal, hogy a kartellben irányító szerepet töltött be (a Határozat (403) preambulumbekzdése).
- 22 Harmadszor, a Bizottság megvizsgálta és elutasította bizonyos vállalkozások érveit, amelyek szerint e vállalkozásokra nézve enyhítő körülményeket kell megállapítani (a Határozat (404)–(410) preambulumbekzdése).
- 23 Negyedszer, az engedékenységi közlemény B. szakaszának alkalmazásában a Bizottság a Fujisawa részére „különösen jelentős mértékű csökkentést” (vagyis 80%-os) engedélyezett a bírság azon összegéhez képest, amelyet az együttműködés hiányában róttak volna ki rá. Végül a közlemény D. szakaszának alkalmazásában a Bizottság az ADM és a Roquette részére „jelentős mértékű csökkentést” (vagyis 40%-os), az Akzo, az Avebe és a Jungbunzlauer javára 20%-os csökkentést hajtott végre ((418), (423), (426) és (427) preambulumbekzdés).

Eljárás és a felek Elsőfokú Bíróság előtti indítványai

- 24 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2001. december 19-én benyújtott keresetlevelével az Akzo elindította a jelen keresetet.
- 25 Az Elsőfokú Bíróság (harmadik tanács) az előadó bíró jelentésére tekintettel úgy döntött, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt, és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 64. cikkében előírt pervezető intézkedések keretében írásbeli kérdéseket tett fel a feleknek, akik e kérdésekre az erre meghatározott határidőkön belül választ adtak.

26 Az Elsőfokú Bíróság a 2004. február 17-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit.

27 Az Akzo azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- semmisítse meg a Határozat 3. és 4. cikkének Akzót érintő részét;

- másodlagosan, semmisítse meg a Határozat – a (388) preambulumbekkezdésével együttes olvasatában – 3. cikkét, amennyiben az az Akzóra nézve 2,5-szeres szorzót alkalmazott;

- kötelezze a Bizottságot a költségek – ideértve a bankgarancia kamatát és díját – viselésére.

28 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- utasítsa el a keresetet;

- kötelezze az Akzót a költségek viselésére.

Jogi háttér

- 29 Az Akzo által felhozott megsemmisítésre irányuló jogalapok elsősorban a kartell résztvevőinek összességére kirótt bírságok kiindulási összegére, másodsorban a kartell résztvevőinek csoportosítására, harmadsorban az Akzo forgalmának figyelembe vételére, negyedsorban pedig a 2,5-szeres szorzó alkalmazására vonatkoznak.

A kartell résztvevőinek összességére kirótt bírságok kiszámítására szolgáló kiindulási összeg rögzítéséről

- 30 Az Akzo először az arányosság elve, másodsor az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozik.

Az arányosság elvének megsértéséről

- 31 Az Akzo úgy véli, azzal, hogy a Bizottság a Határozat (385) preambulumbekkezdésében a kartell résztvevőinek összességére kirótt bírságok kiszámítására szolgáló kiindulási összeget 40 millió euróban rögzítette, nem vette figyelembe a nátrium-glükonát piac korlátozott nagyságát, és ezzel megsértette az arányosság elvét.
- 32 Az Akzo megjegyzi, hogy az EGT területén fennálló nátrium-glükonát piacon 1995-ben megvalósított forgalom nagysága kevesebb mint 20 millió euró, a világméretű forgalom nagysága pedig kevesebb mint 59 millió euro volt. Fenntartja, hogy a

Határozatban kirótt bírságok teljes összege emiatt a nátrium-glükonát EGT-ben megvalósított éves forgalmának több mint kétszeresét, a világméretű piacon megvalósított éves forgalmának pedig több mint kétharmadát teszi ki.

- 33 A felperes véleménye szerint ezzel a Bizottság a bírságok kiszabásához szükséges kiindulási összeg rögzítésénél figyelmen kívül hagyta a piac korlátozott méretét – miközben a Határozat (377) preambulumbekkezdésében ennek ellenkezőjét állítja –, vagyis a kérdéses termékpiac kis méretét. Ezzel szemben a kartell résztvevőit két csoportba sorolta; az első csoportba azon vállalkozásokat osztotta, amelyek a nátrium-glükonát világpiacon több mint 20%-os részesedéssel rendelkeztek, a második csoportba pedig azokat, amelyek a nátrium-glükonát világpiacon kevesebb mint 10%-os részesedéssel rendelkeztek (lásd a fenti 17. pontot). Az érintett vállalkozásoknak a kérdéses piacon betöltött jelentőségük szerinti besorolása egyáltalán nem veszi figyelembe a piac kisebb vagy nagyobb korlátozottságát.
- 34 A Bizottság a jogalap elutasítását kéri az Elsőfokú Bíróságtól.
- 35 Az Elsőfokú Bíróság emlékeztet arra, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének értelmében a bírság összegét a jogsértés súlyának és időtartamának figyelembe vételével kell megállapítani. Ezen túlmenően az iránymutatás értelmében a kiindulási összeget a jogsértés súlyának függvényében kell rögzíteni, miközben figyelembe kell venni a jogsértés jellegét, annak a piacra gyakorolt konkrét hatását és a földrajzi piac kiterjedését.
- 36 E jogi háttér tehát kifejezetten nem kötelezi arra a Bizottságot, hogy a piac kis méretét, valamint a terméknek a bírság kiindulási összegének rögzítésekor fennálló értékét figyelembe vegye.

- 37 Mindemellett az ítélkezési gyakorlat értelmében a jogsértés súlyának mérlegelésekor a Bizottságnak sok tényezőt kell figyelembe vennie, amelyeknek jellege és jelentősége a kérdéses jogsértés típusától és az érintett jogsértés különleges körülményeitől függően változik. (a 100/80-103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ügyben 1983. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1983., 1825. o.] 120. pontja). A jogsértés súlyát alátámasztó tényezők között esetenként szerepelhet a kérdéses termék piacának mérete.
- 38 Következésképpen még ha a piac mérete és a termék értéke a jogsértés súlyának megállapítása során figyelembe veendő tényezők is, azok jelentősége a jogsértés különleges körülményeitől függően változik.
- 39 A jelen esetben a Határozat (385) preambulumbekzdésére tekintettel úgy tűnik, hogy ha a Bizottság az iránymutatás alapján a jogsértést különösen súlyosnak minősítette is – és az iránymutatás ilyen esetekre nézve előírja, hogy a Bizottság akár legalább 20 millió eurós összegű kiindulási összeget is előírányozhat – a Bizottság a jelen ügyben az első csoportba tartozó vállalkozások tekintetében csupán 10 millió eurós kiindulási összeget, a második csoportba sorolt vállalkozásokra nézve pedig 5 millió eurós kiindulási összeget állapított meg, amely az első csoportra nézve csupán a felét, a másodikra nézve pedig a negyedét teszi ki annak az összegnek, amelyet a Bizottság az iránymutatás szerint a különösen súlyos jogsértések esetén megállapíthat.
- 40 A kiindulási összeg e meghatározása azt jelzi, hogy a Határozat (377) preambulumbekzdésének megfelelően – amelyben a Bizottság kifejti, hogy a termékpiac korlátozott méretét „a jelen esetben a kiindulási összegek rögzítésekor ugyancsak figyelembe kell majd venni” – a Bizottság a kérdéses termék piacának korlátozott méretét kellően figyelembe vette.

- 41 Mindenesetre az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy az Akzo által elkövetett jogsértés jellegére való tekintettel és a kérdéses termékek piacának méretét figyelembe véve a Bizottság nem sértette meg az arányosság elvét, amikor az Akzóval szembeni bírság kiszámításához 5 millió euróban határozta meg a kiindulási összeget.
- 42 Következésképpen az arányosság elvének megsértésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani.

Az indokolási kötelezettség megsértéséről

- 43 Az Akzo véleménye szerint a Határozat indokolása nem megfelelő, mivel szerinte ellentmondás van egyrészt a Bizottság azon nyilatkozata között, amely szerint már figyelembe vette a nátrium-glükonát piac korlátozott méretét (a Határozat (377) preambulumbekzdése), másrészt pedig az érintett vállalkozások besorolását tárgyaló preambulumbekzdések között (a Határozat (378)–(384) preambulumbekzdése).
- 44 A Bizottság az Elsőfokú Bíróságtól a jogalap elutasítását kéri.
- 45 Az Elsőfokú Bíróság emlékeztet arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 253. cikk által megkövetelt indokolásnak világosan és félreérthetetlenül be kell mutatnia a kifogásolt jogi aktust elfogadó közösségi hatóság érvelését, úgy, hogy az érdekelték megismerhessék a meghozott intézkedés indokait és a hatáskörrel rendelkező bíróság gyakorolhassa felülvizsgálatát (a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontja, és a C-301/96. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003.,

I-9919. o.] 87. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-251/00. sz., Lagardère és Canal+ kontra Bizottság ügyben 2002. november 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-4825. o.] 155. pontja).

- 46 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a Bizottság a Határozat (377) preambulumbekendésében megjegyezte, hogy a kiindulási összegek rögzítésének során figyelembe vette a nátrium-glükonát piac korlátozott méretét. Ezek után a Határozat (378)–(384) preambulumbekendésében eltérően kezelte a kartell tagjait, és sajátos piaci jelentőségük, valamint a bírság kellően elrettentő szintjének szükségessége szerint azokat két csoportba sorolta. Végül – amint azt a fenti 39. pontban már megjegyeztük – a Bizottság a (385) preambulumbekendésben a bírságnak a jogsértés súlya függvényében történő kiszámítása keretében a kiindulási összeget az első csoportba tartozó vállalkozások tekintetében 10 millió euróban, a második csoportba sorolt vállalkozásokra nézve pedig 5 millió euróban állapította meg, amely az első csoportra nézve csupán a felét, a másodikra nézve pedig a negyedét teszi ki annak az összegnek, amelyet a Bizottság az iránymutatás szerint a különösen súlyos jogsértések esetén megállapíthat.
- 47 A Határozat (377) és (385) preambulumbekendésének együttes olvasatából kiderül tehát, hogy a Bizottság kellően világosan jelezte, hogy úgy vette figyelembe a termékpiac korlátozott méretét, hogy a bírságok kiindulási összegeit alacsonyabb összegben állapította meg ahhoz képest, amelyet az iránymutatás szerint a különösen súlyos jogsértések esetén megállapíthat. A termékpiac méretének figyelembe vételével kapcsolatos tényállással nem ellentétes a Határozat (378)–(384) preambulumbekendése, ahol a Bizottság kifejtette azon indokait, amelyek alapján álláspontja szerint a kartell tagjait eltérő piaci jelentőségük, valamint a bírság kellően elrettentő szintjének szükségessége szerint két csoportba kellett sorolnia. A bírságkiszámítás e szakasza a kartell tagjai közötti viszonyra, és nem az érintett piac abszolút értékére vonatkozik.
- 48 Ennélfogva – azzal ellentétben, amit az Akzo állít – nincs ellentmondás a Határozat (377) preambulumbekendése és a (378)–(384) preambulumbekendés között.

- 49 Ennélfogva az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani.

A kartell résztvevőinek csoportosítása

- 50 Az Akzo elsősorban az arányosság elve, másodsorban az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozik.

Az arányosság elvének megsértéséről

– A felek érvei

- 51 Az Akzo úgy véli, hogy a Bizottság megsértette az arányosság elvét azzal, hogy a kartell résztvevőit a nátrium-glükonát piacon fennálló részesedésük alapján két csoportba sorolta anélkül, hogy a piacokon ténylegesen elért részesedésüket pontosan figyelembe vette volna, és túlságosan egyszerűsített megközelítést választott, amely szerint vállalkozásokat aszerint csoportosította, hogy piaci részesedésük 20% fölött, vagy 10% alatt volt-e (a Határozat (379)–(382) preambulumbekzdése).

- 52 Az Akzo hangsúlyozza, hogy az érintett vállalkozások világméretű forgalma közötti tényleges kapcsolat lényegesen eltér a Bizottság által alkalmazott egyszerűsített 1:2 aránytól. Valójában a kevésbé lényeges piaci részesedést megvalósító vállalkozások

(az ADM és a Glucona tekintetében ez egyenként 9%-os részesedés) és a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező vállalkozások (amely a Fujisawa tekintetében 36%-os) közötti arány 1:4 és nem 1:2 kellene, hogy legyen. Ennélfogva a Bizottság által meghatározott számítási módszert követve, ám az érintett vállalkozások közötti tényleges arányt szem előtt tartva az Akzóra és Avebére kiszabott bírság kiindulási összegét 1,25 millió euróban, és nem 2,5 millió euróban kellett volna meghatározni.

- 53 Az Akzo elismeri, hogy nem feltétlenül kell matematikai összefüggésnek fennállnia a bírság végső összege és az érintett vállalkozások forgalma között. Mindemellett véleménye szerint a Bizottság határozathozatali gyakorlatából az következik, hogy a Bizottság a kartell résztvevőinek a kérdéses piacon megvalósított forgalmára támaszkodik.
- 54 Az Akzo a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatából arra következtet, hogy ha csak a Bizottság nem hivatkozik sajátos objektív körülményekre, biztosítania kell, hogy az egyes alapösszegek tükrözzék az érintett vállalkozások forgalomban vagy piaci részesedésben kifejezett egymáshoz viszonyított gazdasági súlyát. Ebben az esetben pedig nem így történt. Véleménye szerint a jelen ügy különleges körülményei között a Bizottságnak az érintett vállalkozásokat három csoportba kellett volna sorolnia: a piaci részesedések alapján létrehozhatott volna egy csoportot, amely az (egyenként 9%-os részesedéssel rendelkező) ADM és Glucona, valamint a (36%-os részesedéssel rendelkező) Fujisawa között helyezkedett volna el, és amelybe a (21%-os részesedéssel rendelkező) Roquette és a (25%-os részesedéssel rendelkező) Jungbunzlauer vállalkozások tartozhattak volna. Ez a csoportosítás jobban tükrözte volna az érintett vállalkozások egymáshoz viszonyított gazdasági súlyát, amely lehetővé tette volna a Bizottság számára, hogy elérje azon kinyilvánított célkitűzését, hogy az egyes bírságok alapösszegének rögzítésénél figyelembe vegye az érintett vállalkozások egymáshoz viszonyított súlyát.
- 55 A Bizottság az Elsőfokú Bíróságtól e jogalap elutasítását kéri.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 56 Az iránymutatás szerint amennyiben a jogsértésben több vállalkozás is érintett, a Bizottság – amint ebben az esetben is tette – súlyozhatja a kiindulási összegeket annak figyelembevételére érdekében, hogy az egyes vállalkozások jogsértő magatartása milyen súlyú, így csoportosítva a kartell tagjait „különösen, ha az azonos típusú jogsértéseket elkövető vállalkozások mérete között jelentős különbség áll fenn” (iránymutatás 1.A. pontjának hatodik bekezdése). Az iránymutatás egyébiránt kimondja, hogy „az azonos magatartásért járó azonos büntetés elve – ha a körülmények így kívánják – az érintett vállalkozások vonatkozásában eltérő összegű bírságok kiszabásához vezethet, anélkül hogy ezt a különbségtételt aritmetikai számítások szabályoznák” (az iránymutatás 1.A. pontjának hetedik bekezdése).
- 57 Az Elsőfokú Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően a jogsértés súlyának meghatározásakor a Bizottság nem köteles biztosítani, hogy ha ugyanazon jogsértésben részt vevő több vállalkozásra szab ki bírságot, akkor a különböző vállalkozások esetén elvégzett számítás eredményeként a bírság végső összege azok teljes forgalmára nézve tükrözze a közöttük tett különbségtételt, hanem csoportonként is meghatározhatja e bírságok összegét (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-23/99. sz., LR AF kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1705. o.] 278. pontját; T-213/00. sz., CMA CGM és társai kontra Bizottság ügyben 2003. március 19-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-913. o.] 385. és 386. pontját, és a T-191/98., T-212/98–T-214/98. sz., Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-3275. o., a továbbiakban: a TACA-ítélet] 1519. és 1520. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 58 Mindemellett – amint azt az Elsőfokú Bíróság már több esetben is megállapította – amikor a Bizottság a bírságok összegének meghatározása céljából csoportokra osztja az érintett vállalkozásokat, az egyes csoportok tekintetében megállapított küszöbértékek meghatározásának következetesnek és objektíve indokoltnak kell lennie

(lásd e tekintetben a fenti 57. pontban hivatkozott LR AF 1998 kontra Bizottság ítélet 298. pontját; a fenti 57. pontban hivatkozott CMA CGM és társai kontra Bizottság ítélet 416. pontját, valamint a fenti 57. pontban hivatkozott TACA-ítélet 1541. pontját, illetve az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 59 A jelen ügyben az érintett vállalkozások csoportosítását lehetővé tévő kategóriák meghatározása érdekében a Bizottság úgy határozott, hogy az érintett vállalkozások kérdéses piacon betöltött jelentőségét veszi figyelembe, és ennek érdekében egyetlen szempontra, vagyis a nátrium-glükonát világpiaci részesedésekre támaszkodik, amit az érintett vállalkozások által 1995-ben e piacon megvalósított forgalom alapján számított ki.
- 60 Erre alapozva a Bizottság a vállalkozásokat két csoportra osztotta, egyrésztől azon csoportra, amelybe „a nátrium-glükonát három fő termelőjét” sorolta, „amely[ek] a világpiacon több mint 20%-os részesedéssel rendelkez[tek]”, másrésztől azon csoportra, amelybe azok a vállalkozások tartoztak, „amelyek a nátrium-glükonát világpiacán jóval kevesebb mint 20% (kevesebb mint 10%-os) részesedéssel rendelkeztek” (a Határozat (382) preambulumbekzdése).
- 61 Így a Bizottság a kiindulási összeget a Fujisawa, a Jungbunzlauer a Roquette tekintetében – amelyek piaci részesedése egyenként nagyjából 36%-os, 25%-os, illetve 21%-os volt – 10 millió euróban állapította meg, a második csoportba tartozó vállalkozásokra nézve – vagyis a Glucona és az ADM tekintetében, amelyek egyenként nagyjából 9%-os részesedéssel rendelkeztek – pedig 5 millió eurós kiindulási összeget rögzített. Mivel a Glucona az Akzo és az Avebe együttes tulajdonában volt, a Bizottság e két vállalkozásra nézve egyenként 2,5–2,5 millió eurós kiindulási összeget állapított meg (a Határozat (385) preambulumbekzdése).
- 62 Az érintett vállalkozások piaci részesedésére vonatkozó számítása alapján Bizottság ekképpen eljárva következetes módszert választott a kartell tagjainak két csoportra osztására, amelyet objektíve indokolt a két csoportba tartozó vállalkozások közötti nagyságrendi különbség.

- 63 Ebben a helyzetben – az Akzo állításával ellentétben – a Bizottság nem volt köteles a kartell tagjai között részesedésük szerint további különbségtételt tenni. Különösen irreleváns az a kérdés, amint az Akzo állítja, hogy a kartell tagjainak három csoportba osztása jobban tükrözte volna-e az érintett vállalkozások egymáshoz viszonyított súlyát, mivel a Bizottság által választott megközelítés sem következetlen, sem objektíve indokolatlan. Ezenfelül az a körülmény, hogy más ügyekben a Bizottság kartellek tagjaira nézve más csoportosítással élt, mint a jelen ügyben, sem hozható fel helytálló módon, mivel ezen érv nem bizonyítja, hogy a Bizottság által a jelen esetre vonatkozóan választott megközelítés ne lett volna következetes és objektíve indokolt.
- 64 Mindenesetre, még ha a kartell tagjainak három csoportba sorolása is indokolt lenne, az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a fenti 39. és további pontokban megfogalmazott megfontolásokra tekintettel a Gluconára nézve 5 millió euróban megállapított kiindulási összeg nem aránytalan. Következésképpen a kartell tagjainak elméleti újracsoportosítása nem befolyásolta volna az Akzo helyzetét.
- 65 Ennélfogva az arányosság elvének megsértésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani.

Az indokolási kötelezettség megsértéséről

- 66 Az Akzo véleménye szerint a Határozat indokolása nem megfelelő, mivel a Bizottság egyáltalán nem fejtette ki annak okát, hogy miért rögzített olyan alapösszeget, amely nem tükrözte világosan a Glucona forgalmához és piaci részesedéséhez mért viszonylagos súlyát.

- 67 A Bizottság az Elsőfokú Bíróságtól a jogalap elutasítását kéri.
- 68 Az Elsőfokú Bíróság emlékeztet arra, hogy a fenti 45. pontban meghatározott indokolási kötelezettséget a Bizottság akkor is teljesíti, ha a Bizottság határozatában feltünteteti azokat a mérlegelési tényezőket, amelyek alapján a jogsértés súlyát és időtartamát értékelte (a Bíróság C-291/98. P. sz., Sarrió kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9991. o.] 73., 76. és 80. pontja, és az ugyanazon a napon a C-279/98. P. sz., Cascades kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9693. o.] 39-47. pontja; valamint a fenti 57. pontban hivatkozott TACA-ítélet 1521. pontja).
- 69 Amint az a fenti 15-20. pontból kitűnik, a Bizottság a Határozatban feltüntette azon mérlegelési tényezőket, amelyek alapján a jogsértés súlyát és időtartamát értékelte.
- 70 Ezenfelül egyrészt a Bizottság által a Glucona tekintetében rögzített alapösszeg, másrészt annak forgalma, illetve piaci részesedése közötti szoros összefüggés hiányának kérdéséről függetlenül a fenti 57. pontban már megállapítottuk, hogy a Bizottság nem köteles biztosítani, hogy a különböző vállalkozások esetén elvégzett számítás eredményeként a bírság végső összege azok teljes forgalmára nézve tükrözze a közöttük tett különbségtételt. A Bizottság csoportonként is meghatározhatja e bírságok összegét. Következésképpen a Bizottság nem volt köteles külön indokolást fűzni ahhoz a tényhez, hogy az alapösszeg a Glucona forgalmához és piaci részesedéséhez mért viszonylagos súlyát világosan tükrözte-e vagy sem.
- 71 Egyébiránt a kartell tagjainak csoportokba való osztásának elvével kapcsolatosan meg kell állapítani, hogy az effajta csoportosítás az iránymutatáson alapul, amely előírja, hogy a Bizottság súlyozhatja az összegeket (lásd a fenti 56. pontot). A Bizottság tehát az Akzo által jól ismert jogi háttér alapján fogadta el a Határozatot.

- 72 Következésképpen az indokolási kötelezettségre vonatkozó jogalapot el kell utasítani.

Az Akzo forgalmának figyelembevételéről

- 73 Az Akzo elsősorban az EK 81. cikke, másodsorban az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó jogalapra hivatkozik.

Az EK 81. cikkének megsértéséről

– A felek érvei

- 74 Az Akzo nem vitatja – amint azt a Bizottság a Határozat (310) preambulumbekzdésében megállapította –, hogy 100%-os tulajdonában lévő leányvállalata, az ANC – amely a tényállás megvalósulása idején az Avebével együttesen irányította a Glucona társaságot – részben felelős a Gluconának betudott jogsértések elkövetéséért.

- 75 Mindemellett az Akzo azzal érvel, hogy a Bizottság a Határozat (296)–(310) preambulumbekzdésében helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy az a Glucona tevékenységei tekintetében az ANC oly módon követte volna az Akzo utasításait, hogy az utóbbit saját nevében kellene felelősségre vonni a Glucona által elkövetett állítólagos jogsértésekért.

- 76 Az Akzo felhívja a figyelmet arra, hogy a Bizottság a Határozat (310) preambulumbekzdésében főképpen arra alapozta következtetését, hogy azon vélelem alapján az Akzót kell felelősségre vonni a Glucona tevékenységeiért, miszerint az ANC az Akzo 100%-os tulajdonában lévő leányvállalata, és ezért az ANC lényegében anyavállalata utasításait követte, amely helyzet tekintetében a Bizottság a Bíróság 107/82. sz., AEG kontra Bizottság ügyben 1983. október 25-én hozott ítéletére (EBHT 1983., 3151. o.) támaszkodott. Az Akzo továbbá megjegyzi, hogy a Bizottság csupán mellékesen [„ráadásul”; lásd a Határozat (310) preambulumbekzdését] vette figyelembe azon tényt, hogy a Gluconán belül az ANC legalább két képviselőjének tevékeny szerepe volt a kartellben, különösképpen a többoldalú találkozókön való részvétel révén, illetve azzal, hogy párhuzamosan alelnöki, illetve ügyvezető igazgatói posztot töltöttek be az Akzóban.
- 77 Az Akzo beismeri, hogy a Bíróság C-286/98. P. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-9925. o.) 29. pontjában megállapította, hogy a Bizottság ésszerűen tehetette fel azt, hogy az anyavállalat 100%-os tulajdonában lévő leányvállalat az anyavállalat utasításait követi, és az érintett vállalkozást terheli annak bizonyítása, hogy ez a feltételezés helytelen.
- 78 Mindemellett az Akzo kétségét fejezi ki azzal kapcsolatosan, hogy e vélelmet nem csupán olyan esetekben kell alkalmazni, amikor az anyavállalat és leányvállalata között közvetlen kapcsolat van, hanem akkor is, amikor – mint a jelen ügyben – ez a kapcsolat jóval távolibb. Először is arra hívja fel a figyelmet, hogy a jelen ügyben az ANC az Akzo Nobel Nederland BV „nemzeti” holding leányvállalata (a továbbiakban: ANN), amely pedig a főholding leányvállalata. Másodsor kiemeli, hogy úgy az Akzo, mint az ANN olyan holding társaságok, amelyek nem végeznek kereskedelmi tevékenységet, és nem foglalkoznak termékgyártással, illetve – értékesítéssel. Harmadsor arra emlékeztet, hogy az Akzo csupán más társaságokon keresztül rendelkezett 50%-os (közvetett) részesedéssel a Gluconában, amelyre tehát nem gyakorolt közvetlen irányítást.
- 79 Az Akzo ezzel több ténybeli tényezőre kívánja felhívni az Elsőfokú Bíróság figyelmét. Arra hivatkozik, hogy mindenesetre e tényezőkre alapozva meg tudja dönteni a fent

hivatkozott vélelmet, és bizonyítani tudja, hogy azon tény ellenére, hogy az ANC az Akzo 100%-os tulajdonú leányvállalata volt, teljesen valóságtól elrugaszkodott azt hinni, hogy az Akzo meg tudta volna határozni, vagy akár befolyásolni tudta volna a Glucona stratégiai és kereskedelmi magatartását, amely helyzet egyébként nem is állt fenn.

80 A Bizottság az Elsőfokú Bíróságtól a jogalap elutasítását kéri.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

81 Az Akzo nem vitatja, hogy a Glucona által elkövetett jogsértés az ANC-nek betudható. Ennélfogva kizárólag azt kell megvizsgálni, hogy az Akzo felelősségre vonható-e az ANC-nek – vagyis az Akzo 100%-os tulajdonában lévő leányvállalatának – betudható cselekedetekért.

82 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az a körülmény, miszerint a leányvállalat külön jogi személyiséggel rendelkezik, még nem elegendő ahhoz, hogy kizárja annak lehetőséget, hogy magatartását az anyavállalatnak tudják be, mégpedig akkor, amikor a leányvállalat nem önálló módon határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat szabott meg a számára (lásd a fenti 77. pontban hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ítélet 26. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

83 Ezenfelül amint azt az Akzo maga is beismeri, a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy ilyen jogi háttérben a Bizottság ésszerűen vélheti úgy, miszerint ha az anyavállalat leányvállalatának 100%-os részesedésével rendelkezik, a leányvállalat lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat szabott meg a számára, és ez a vélelem azt is magában foglalja, hogy a Bizottság nem köteles vizsgálni, vajon az anyavállalat e hatáskörét valóban

gyakorolta-e. Ebben a helyzetben amennyiben a Bizottság a kifogásközlésben e vélelemre való hivatkozással jelzi, hogy a 100%-osan tulajdonolt leányvállalat jogsértéséért való felelősségét az anyavállalatnak fogja betudni, az érintett felekre hárul e vélelem megfelelő bizonyítékok szolgáltatásával való megdöntése – ha úgy ítélik meg, hogy a leányvállalat a fennálló részesedés ellenére piaci magatartását önállóan határozta meg – a Bizottság előtti közigazgatási eljárás során (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-354/94. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-2111. o.] 80. pontját, amelyet a fenti 77. pontban hivatkozott Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ítélet 27–29. pontja megerősített, valamint a fenti 76. pontban hivatkozott AEG kontra Bizottság ítélet 50. pontját, és az Elsőfokú Bíróság T-65/89. sz., BPB Industries és British Gypsum kontra Bizottság ügyben 1993. április 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1993., II-389. o.] 149. pontját).

- 84 A jelen ügyben megállapítandó, hogy a Határozat által érintett időszakban az ANC az Akzo 100%-os tulajdonában lévő leányvállalata volt.
- 85 Ezen túlmenően a közigazgatási eljárás lefolytatásával kapcsolatban fel kell hívni a figyelmet arra – amint azt a Bizottság a Határozat (300) preambulumbekzdésében megjegyezte –, hogy a Bizottság a Glucona és annak anyavállalatai közötti viszonyokat a kifogásközlés 324-330. pontjában elemezte, és jelezte azon szándékát, hogy az Akzo és az Avebe egyetemleges felelősségét fogja megállapítani a jogsértés teljes időtartamára nézve. Az ANC és az Akzo közötti viszonyokkal kapcsolatban a Bizottság úgy vélte, hogy mivel az ANC az Akzo 100%-os tulajdonú leányvállalata volt, az utóbbinak kellett a kifogásközlés címettjének lennie. Amint azt Bizottság a Határozat (301) preambulumbekzdésében kifejtette, az Akzo a kifogásközlésre adott válaszában kifejezetten megerősítette, hogy a jogsértés neki az Avebével egyetemleges tudható be.
- 86 Ebben a helyzetben az Akzo nem róhatja fel a Bizottságnak, hogy a felperest saját nevében vonta felelősségre a 100%-os tulajdonában lévő leányvállalata, az ANC – mint a Glucona egyik tulajdonosa – által elkövetett jogsértésekért.

- 87 E tekintetben az Akzo helytelenül hivatkozik arra, hogy a kifogásközlés célja elsősorban az, hogy a Bizottság által állított jogsértéseket olyan tényezőkre korlátozza, amelyeket a kifogásközlésben kifejezetten megemlít, és hogy az érintett vállalkozásnak lehetőséget nyújt, hogy védekezni tudjon oly módon, hogy e tényezők összességére vonatkozó érveléseit a közigazgatási eljárás során kifejthesse, valamint a Bizottságnak is lehetőséget ad arra, hogy ezen érveléseket a határozatában figyelembe tudja venni, miközben a kifogásközlés nem érinti azon vállalkozás (vagy vállalkozások) beazonosítását, amelynek (vagy amelyeknek) a jogsértés betudható lehet. A Bizottság azon kifogásközlésének, amelyet olyan vállalkozáshoz intézett, amellyel szemben a Bizottság a versenyjogi szabályok megsértése miatt szankciót kíván kiszabni, tartalmaznia kell az e vállalkozás ellen felhozott lényeges tényezőket, mint például a neki betudott tényeket, minősítésüket és azon bizonyítékokat, amelyekre a Bizottság támaszkodik, annak érdekében, hogy a vállalkozás az ellene indult közigazgatási eljárás során érveit megfelelően kifejthesse (lásd e tekintetben a Bíróság 41/69. sz., ACF Chemiefarma kontra Bizottság ügyben 1970. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 1970., 661. o.] 26. pontját; a C-62/86. sz., AKZO kontra Bizottság ügyben 1991. július 3-án hozott ítéletének [EBHT 1991., I-3359. o.] 29. pontját, valamint a C-89/85., C-104/85., C-114/85., C-116/85., C-117/85. és C-125/85–C-129/85. sz., Ahlström Osakeyhtiö és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 31-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-1307. o.] 135. pontját). Ezen túlmenően az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kifogásközlésnek jelentőségére tekintettel egyértelműen meg kell jelölnie azt a jogi személyt, amelyre később bírság szabható ki, és azt ez utóbbinak kell címezni (lásd a Bíróság C-395/96. P. és C-396/96. P. sz., Compagnie maritime belge transports és társai kontra Bizottság ügyben 2000. március 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-1365. o.] 143. és 146. pontját, valamint a C-176/99. P. sz., ARBED kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-10687. o.] 21. pontját).
- 88 Ezért a kifogásközlésben feltüntetett információk alapján az Akzo nem hagyhatta számításán kívül, hogy a Bizottság végleges határozatának címzettjévé válhat. Ebben a helyzetben a közigazgatási eljárás során kellett volna – azzal a megkötéssel, hogy később ezt nem teheti meg – válaszolnia, bizonyítva azt, hogy a Bizottság által feltárt tényezők ellenére a Glucona által elkövetett jogsértés neki nem volt betudható.
- 89 Így a közigazgatási eljárást szabályozó elvek és szabályok – és különösképpen a kifogásközlés hatékony érvényesülése követelményének – betartása mellett nincs

szükség azon ténybeli elemek megalapozottságának vizsgálatára, amelyet a felperes elsőként csupán az Elsőfokú Bíróság előtt hozott fel, és amelyekkel az Akzo azt kívánja bizonyítani, hogy annak ellenére, hogy leányvállalatát, az ANC-t 100%-ban tulajdonolta, nem tudta sem meghatározni, sem befolyásolni a Glucona stratégiai és kereskedelmi magatartását.

- 90 Következésképpen az EK 81. cikkének megsértésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani.

Az indokolási kötelezettség megsértéséről

- 91 Az Akzo véleménye szerint a Határozat indokolása nem megfelelő, mivel a Bizottság csupán annak a ténynek ellentmondást nem tűrő és egyszerű kijelentésére szorítkozott, miszerint az ANC az Akzo 100%-os tulajdonú leányvállalata volt, és ezért annak a vélelemnek volt helye, hogy az ANC lényegében anyavállalata utasításait követte.
- 92 A Bizottság ezzel szemben úgy véli, hogy a Határozat e részét megfelelően megindokolta.
- 93 Az Elsőfokú Bíróság emlékeztet arra, hogy amennyiben – mint a jelen ügyben is – az EK 81. cikkének alkalmazásában hozott határozat több címzetthez szól, és a jogsértés betudhatóságának kérdését veti fel, e határozatnak megfelelő indokolást kell tartalmaznia a címzettek mindegyikére, és különösen azokra nézve, amelyek a határozat értelmében e jogsértés terhét viselniük kell (az Elsőfokú Bíróság T-38/92. sz., AWS Benelux kontra Bizottság ügyben 1994. április 28-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-211. o.] 26. pontja).

- 94 A jelen ügyben a Bizottság a Határozat (278)–(284) preambulumbekzdésében a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatára való hivatkozással összefoglalta azon elveket, amelyeket a Határozat címzettjeinek meghatározása céljából alkalmazni kívánt. A Bizottság különösen az ANC – amely a Bizottságnak a Határozat (310) preambulumbekzdésében foglalt megjegyzése szerint „az Akzo Nobel NV csoport 100%-os tulajdonában álló leányvállalat” volt – magatartásának az Akzónak való betudhatóságával kapcsolatosan a Határozat (280), (281) és (310) preambulumbekzdésében emlékeztetett a fenti 83. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, amelyből a Határozat (310) preambulumbekzdésében azt a következtetést vonta le, hogy vélelmezni kell, hogy az ANC lényegében az anyavállalata utasításait követte. Ezen túlmenően a Bizottság a Határozat (300) és (301) preambulumbekzdésében emlékeztetett arra, hogy a kifogásközlésben jelezte azon szándékát, hogy az Akzo és az Avebe egyetemleges felelősségét meg fogja állapítani a jogsértés teljes időtartamára nézve, és hogy ezt a véleményt az Akzo nem vitatta.
- 95 Ebből következik, hogy az Akzo állításával szemben a Bizottság egyáltalán nem szorított ellentmondást nem tűrő és egyszerű kijelentésekre, és úgy jogilag, mint ténybelileg pontos indokolást adott azon okokkal kapcsolatban, amelyek miatt úgy határozott, hogy az ANC magatartását az Akzónak rója fel.
- 96 Ezenfelül az ítélkezési gyakorlat szerint az a kérdés, hogy valamely jogi aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikkben felsorolt követelményeknek, nemcsak a kérdéses jogi aktus megszövegezése, hanem e jogi aktus meghozatalának körülményei alapján kell megítélni (lásd többek között a Bíróságnak a fenti 45. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ítéletének 63. pontját, valamint a fenti 45. pontban hivatkozott Németország kontra Bizottság ítéletének 87. pontját). Mivel a Határozat az ANC magatartásának az Akzónak való betudhatóságát tárgyaló indokolása a kifogásközlésben – amelynek jogi háttérébe ágyazódott bele a Határozat, és amelyből a felperesnek a Bizottság azon szándékára vonatkozó információkat ki kellett volna szűrnie, hogy az utóbbi az ANC magatartását neki akarja betudni – ugyancsak kifejtésre került. Ráadásul tekintettel arra, hogy az Akzo maga is kifejezetten megerősítette, hogy e tekintetben a jogsértés neki az Avebével egyetemlegesen betudható (lásd a fenti 85. pontot), a Bizottság jogosan feltételezhette, hogy az Akzót kellőképpen felvilágosította a Határozat e részének jogi- és ténybeli háttéréről.

- 97 Következésképpen az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani.

A 2,5-szeres szorzó alkalmazásáról

- 98 Az Akzo elsősorban a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdése, másodsorban az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó jogalpra hivatkozik.

A 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének megsértéséről

– A felek érvei

- 99 Az Akzo egyrészt azzal érvel, hogy a Bizottság azzal, hogy az Akzo nagyságának és összesített forrásainak figyelembe vételének érdekében a kiindulási összeg kiszámításakor 2,5-szeres szorzót alkalmazott, megsértette a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdését, mivel a bírságokat – e rendelkezésben meghatározottakkal ellentétben – nem a jogsértés súlyának és időtartamának függvényében határozta meg, hanem attól függően, hogy milyen típusú vállalkozás követte el a jogsértést.
- 100 Az Akzo fenntartja, hogy még ha igaz is, miszerint a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság azt állapította meg, hogy a Bizottságnak a jogsértések súlyát számos tényező függvényében kell értékelni – mint például a bírság kellően elrettentő nagysága –, ettől még a fenti érvelés közvetlenül a jogsértés súlyára, és nem az érintett vállalkozás típusára utal. Hangsúlyozza, hogy az utóbbi kritérium alapja nem a

17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésében található, és a Tanács azzal, hogy a végső bírság összegét a forgalom 10%-ában maximálta, már figyelembe vette a bírságoknak a vállalkozásokra a nagyságuk függvényében gyakorolt eltérő hatását.

- 101 Az Akzo a fenti 57. pontban hivatkozott LR AF 1998 kontra Bizottság ítéletre való hivatkozásával (280. pont) azt is felveti, hogy azzal, hogy a Bizottság e szorzót egyetlen tényezőre, vagyis az Akzo Nobel csoport forgalmára alapozta, e tényezőnek az olyan egyéb tényezőkhez képest aránytalanul nagy súlyt tulajdonított, amelyek alapján a jogsértés súlyát mérlegelte.
- 102 Továbbá az Akzo véleménye szerint ugyan az iránymutatás A. pontjának („Súlyosság”) három utolsó bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azok a Bizottságnak lehetőséget biztosítanak a jelen ügyben alkalmazott szorzó alkalmazására, ezzel az iránymutatás megsérti a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdését, és ezért azt nem lehet az Akzóval szemben felhozni.
- 103 Másrészt az Akzo azzal érvel, hogy a Bizottság megsértette a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdését azzal, hogy az e társaság tekintetében megállapított kiindulási összegre 2,5-szeres szorzót alkalmazott, amely az Akzo Nobel csoport egészének méretén alapult.
- 104 Az Akzo felhívja a figyelmet arra, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének értelmében a Bizottságnak a bírságot a jogsértés súlyának és időtartamának figyelembe vételével, és nem a jogsértés gazdasági hatásának függvényében kell megállapítania.

- 105 Az Akzo elismeri, hogy a Bíróság a fenti 37. pontban hivatkozott Musique diffusion française és társai kontra Bizottság ítéletben megállapította, hogy az érintett vállalkozások teljes forgalma – annak méretére, valamint gazdasági teljesítményére nézve, még ha hozzávetőlegesen vagy hiányosan is, de jelzésértékű lehet.
- 106 Mindemellett, elsősorban a Bíróság által a fenti ítéletben használt „vállalkozások” fogalom alkalmazása a jelen ügyben nem egyértelműen elfogadható.
- 107 Másodsorban az Akzo kiemeli, hogy a fenti 37. pontban hivatkozott Musique diffusion française és társai kontra Bizottság ítéletben a Bíróság megjegyezte, hogy azon termékek eladásából származó forgalomhányadot kell figyelembe venni, amely a jogsértés tárgyát képezi, és amely jelzésértékű lehet a jogsértés nagyságára nézve. A Határozatban viszont a Bizottság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy ezen ismérveknek a 104. pontban meghatározott kritériumnál közvetlenebb érdekeltiséget kellett jelentenie, mivel a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésében felsorolt ismérvekhez szorosabban kapcsolódott. Ezen megfontolások még fontosabbak, amikor – mint a jelen ügyben is – az azon termékek eladásából származó forgalomhányad, amely a jogsértés tárgyát képezi, a teljes forgalomhoz képest 0,05%-os.
- 108 Az Elsőfokú Bíróság a T-31/99. sz., ABB Asea Brown Boveri kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletével kapcsolatban (EBHT 2002., II-1881. o.) az Akzo hangsúlyozza, hogy a fenti ügyben alkalmazott szorzót nem a [felperes] vállalatcsoport összesített forgalma alapján számították ki. A hivatkozott ítélet 164. és 165. pontjából viszont az derül ki, hogy a szorzót a Bizottság által megállapított feltételezett jogsértést elkövető vállalkozás mérete alapján kell meghatározni. Ezen túlmenően azon tényre hivatkozik, hogy a fent hivatkozott ügyben az Elsőfokú Bíróság az ABB azon érvére, miszerint a Bizottság kizárólag a vállalatcsoport távhőszolgáltató rendszert működtető osztálya forgalma alapján állapíthatta volna meg a bírságot (és alkalmazhatta volna a szorzószámot), azt válaszolta, hogy úgy tűnik, a Bizottság a bírságot helyesen számította ki, mivel a szorzót az ABB csoport

egészének, és nem csupán a „vállalkozás” méretéhez képest – amely az ABB távhőszolgáltató rendszert működtető osztályának felelt meg – állapította meg azon indokkal, hogy a Bizottság több tényező alapján jogszerűen azt állapította meg, hogy a jogsértés az ABB csoportnak volt betudható.

109 A Bizottság az Elsőfokú Bíróságtól a jogalap elutasítását kéri.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

110 Először is azzal kapcsolatban, hogy az Akzo hivatkozása szerint a Bizottság a jogsértő vállalkozás típusától függően állapította meg a bírságot, meg kell állapítani, hogy a Bizottság a Határozat (334)–(371) preambulumbekzdése szerint vizsgálata első szakaszában megállapította, hogy az érintett vállalkozások annak jellegére, az EGT-ben fennálló nátrium-glükonát piacra gyakorolt közvetlen hatására és az érintett földrajzi piac kiterjedésére tekintettel különösen súlyos jogsértést követtek el, amely az EGT egészét érintette..

111 Ezek után a Bizottság az érintett vállalkozásokat azok magatartásának a versenyre gyakorolt hatásának különleges súlya figyelembe vételének érdekében eltérően kezelte, és ezzel kapcsolatban az érintett vállalkozások által a nátrium-glükonát eladásokkal a jogsértés időszakának utolsó évében, azaz 1995-ben megvalósított világméretű forgalom alapján megvalósított forgalomra támaszkodott (lásd a Határozat (381) preambulumbekzdését). A bírság összegének a jogsértés súlya függvényében történő rögzítése e szakaszában a Bizottság tehát – az Akzo által állítottakkal ellentétben – nem a jogsértő vállalkozás típusát, hanem az érintett vállalkozásoknak a kérdéses piacon betöltött jelentőségét vette figyelembe.

- 112 Az iránymutatás által nyújtott különbségtételi lehetőségnek megfelelően a Bizottság csupán a bírság összegének a jogsértés súlyától függően történő rögzítése utolsó szakaszában vette figyelembe a kérdéses vállalkozások típusait. E típus szerinti vizsgálat közvetlenül a kérdéses vállalkozások nagyságának és forrásainak figyelembevételével függ össze, és ezek olyan ismérveket alkotnak, amelyeket a szankciók elrettentő jellegének biztosítása miatt kell figyelembe venni. A Bizottság tehát azon vállalatcsoportok nagyságát és összesített forrásait vette figyelembe, amelyekhez a kartell tagjai tartoztak, és ezekre bizonyos vállalkozások – mint például az Akzo – tekintetében megállapított kiindulási összegre nézve 2,5 szorzót alkalmazott (a Határozat (388) preambulumbekzdése).
- 113 A Bizottság azzal, hogy így járt el – ellentétben az Akzo által állítottakkal – nem a jogsértő vállalkozás típusától, hanem a jogsértés súlyának és időtartamának függően állapította meg a bírságot, még ha a jogsértés súlyának mérlegelése során figyelembe is vette a kérdéses vállalkozások nagyságát és összesített forrásait, annak érdekében, hogy biztosítsa a kiszabandó bírságok elrettentő jellegét. Ennélfogva az Akzo érvelése ténybelileg nem megalapozott.
- 114 Másodszor az Akzo azon kifogásával kapcsolatban, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot azzal, hogy a kérdéses vállalkozások nagyságát és összesített forrásait figyelembe vette, meg kell jegyezni, hogy maga az Akzo is elismeri, hogy a Bizottságnak a jogsértések súlyát számos tényező függvényében kell értékelni, mint például a bírság kellően elrettentő nagysága. A Bizottságnak tehát teljes mértékben jogában áll, hogy az elrettentő hatás érdekében a bírság összegét a jogsértésért felelős vállalkozás különleges jellemzői alapján állapítsa meg.
- 115 Azzal, hogy a Bizottság a bírság kiindulási összegét a többi vállalkozáshoz képest az érintett piacon nagyobb részesedéssel rendelkező vállalkozásokra nézve magasabb összegben állapította meg, figyelembe vette a vállalkozásoknak a szabad verseny fenntartására vonatkozó követelménnyel kapcsolatos különös felelősségét, és úgy

vélte, hogy ebben az esetben olyan szubjektív tényezőről van szó, amely lehetővé teszi az érintett vállalkozások magatartása súlyának jellemzését. Valójában ez a tényező a kartellmegállapodások esetében az érintett piacon nagyobb részesedéssel rendelkező vállalkozásoknak a többi vállalkozáshoz képest a versenyben okozott károkért való nagyobb mértékű felelősségét fejezi ki.

116 Egyébiránt ezzel kapcsolatban az olyan nagyméretű vállalkozások tekintetében, mint az Akzo, a Bizottság ésszerűen vehette figyelembe azt a tényt, hogy e vállalkozások olyan jogi és gazdasági ismeretekkel, valamint infrastruktúrával rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra annak könnyebb felismerését, hogy jogsértő magatartást folytatnak, és tudatában legyenek annak, hogy a versenyjog alapján ebből rájuk nézve milyen következmények származnak.

117 Hangsúlyozni kell a szorzótényezőnek az érintett vállalkozások nagyságától és összesített forrásaitól függő alkalmazásával kapcsolatosan, hogy az ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottság valamely vállalkozással szemben kiszabandó bírság összegének kiszámításánál figyelembe veheti különösen annak méretét, és gazdasági teljesítményét is (a fenti 37. pontban hivatkozott *Musique diffusion française* és társai kontra Bizottság ítélet 120. pontja, és az *Elsőfokú Bíróság T-48/98. sz., Acerinox kontra Bizottság* ügyben 2001. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 2001., II-3859. o.] 89. és 90. pontja). Ezen túlmenően az ítélkezési gyakorlat elismerte a teljes forgalom fontosságát a kartell tagjai pénzügyi teljesítőképességének felméréseivel kapcsolatosan (fenti 68. pontban hivatkozott *Sarrió kontra Bizottság* ítélet 85. és 86. pontja). Ennélfogva a Bizottság a jelen ügyben a 2,5-szeres szorzót, mint a kiszabott bírság elrettentő hatásának az érintett vállalkozás nagyságának és összesített forrásainak figyelembe vételével való értékelését jogszerűen alkalmazta.

118 Ezért a Bizottság a bírság kellően elrettentő szinten való megállapítása, valamint az ilyen nagyságú vállalatcsoportok rendelkezésére álló jogi- és gazdasági tanácsadási infrastruktúra jelentőségének figyelembe vétele érdekében helyesen vette alapul az Akzo összesített forgalmát.

- 119 Harmadszor az Akzónak azon hivatkozása kapcsán, hogy az iránymutatás azért jogellenes, mert lehetőséget biztosít a Bizottságnak a jelen ügyben alkalmazott szorzó alkalmazására, emlékeztetni kell, hogy az Elsőfokú Bíróság már megállapította, hogy az iránymutatásban rögzített számítási módszer értelmében a bírságok összegének rögzítése a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésében feltüntetett két ismérv szerint, vagyis a jogsértés súlyának és időtartamának függvényében, és az egyes vállalkozások forgalmához viszonyított, ugyanezen rendelkezés alapján megállapított legfelső határ betartásával történik, következésképpen az iránymutatás nem lépi túl a rendelet 15. cikke (2) bekezdésében meghatározott szankcióknak az Elsőfokú Bíróság által értelmezett jogi keretét (a fenti 57. pontban hivatkozott LR AF 1998 kontra Bizottság ítélet 219-232. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-224/00. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-2597. o.] 39-52. pontja; a fenti 57. pontban hivatkozott TACA-ítélet 1527. pontja). Az Akzo ezzel szemben a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat által már elutasított bizonyítékokhoz képest nem hozott fel új bizonyítékot (lásd a fenti ítéletek hivatkozott pontjait).
- 120 Negyedszer azzal kapcsolatosan, hogy az Akzo véleménye szerint mindenesetre a jelen esetben használt szorzó alkalmazásánál a Bizottságnak nem az Akzo Nobel NV – amelyhez a jogsértést elkövető ANC tartozott – nagyságát és összesített forrásait, hanem inkább a jogsértés tárgyát képező termék eladásával megvalósított forgalmat kellett volna figyelembe vennie, az Akzo figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a Bizottság e szorzót a bírság elrettentő jellegének biztosítása érdekében alkalmazta. Vagyis a jelen ügyben megállapítható, hogy az elrettentés célkitűzése csupán a vállalatcsoportok forrásainak nagyságára alapozva érhető el, ezért a Bizottság nem követett el a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének megsértéséhez vezető mérlegelési hibát.
- 121 A fentiekre tekintettel a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének megsértésére vonatkozó jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az indokolási kötelezettség megsértéséről

- 122 Az Akzo azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem tüntette fel, miért alkalmazott a rá kiszabott bírság alapösszege tekintetében 2,5-szeres szorzót, illetve ez miért egyezett meg az ADM-mel szemben alkalmazott szorzó mértékével, továbbá ezen együttható miért az Akzo teljes forgalmán, és nem a Glucona éves forgalmának 50%-án alapult. Ezzel kapcsolatban az Akzo felhívja a figyelmet arra, hogy a fenti 108. pontban hivatkozott ABB Asea Brown Boveri kontra Bizottság ügyben a Bizottság a jelen ügyben alkalmazottal azonos nagyságú szorzót alkalmazott, ám a fenti ügyben a Bizottság ehhez részletes indokolást fűzött.
- 123 A Bizottság az Elsőfokú Bíróságtól a jogalap elutasítását kéri.
- 124 Az Elsőfokú Bíróság a fenti 68. pontban hivatkozott ítélezési gyakorlatra utalva megjegyzi, hogy a Bizottság a Határozat (389)–(392) preambulumbekkezdésében feltüntette azokat a mérlegelési tényezőket, amelyek alapján a jogsértés súlyát és időtartamát értékelte, és egyébiránt e magyarázat biztosított lehetőséget az Akzónak arra, hogy e tényezők alapján jogellenességre hivatkozó kifogásokat emeljen, valamint a közösségi bíróságnak a felülvizsgálat elvégzésére.
- 125 Az Akzóval szemben alkalmazott szorzó jelentőségével kapcsolatosan a Bizottság joggal szorítkozhatott arra, hogy e vállalkozásnak az általa megvalósított teljes forgalomból hozzávetőlegesen kikövetkeztethető nagyságára hivatkozzon, és hogy a bírság elretentő jellege biztosításának szükségét emelje ki. Indokolási kötelezettség címén nem volt köteles számszerű tényezőket feltüntetni e választását alátámasztó kiszámítási móddal kapcsolatosan (lásd e tekintetben a fenti 68. pontban hivatkozott Sarrió kontra Bizottság ítélet 80. pontját).

- 126 Az Akzo ugyancsak helytelenül kifogásolja, hogy a Bizottság nem tüntette fel, miért egyezett meg a rá kiszabott bírság alapösszege tekintetében alkalmazott szorzószám az ADM-mel szemben alkalmazott szorzóval. A Bizottság ugyanis nem volt köteles a szorzószám jelentőségét kifejezni oly módon, hogy az pontosan visszatükrözze a kartell tagjaiból álló különböző vállalkozások csoportjai közötti kapcsolatot. Amint azt a Határozat (386)–(388) preambulumbekzdéséből kiderül, e szorzószám célja inkább az volt, hogy a Bizottság a bírságot kellően elrettentő szinten rögzítse, valamint hogy az ilyen nagyságú vállalatcsoportok rendelkezésére álló jogi és gazdasági tanácsadási infrastruktúra jelentőségét figyelembe vegye. A Bizottság ezen érveléssel megfelelő módon tüntette fel, hogy a vállalatcsoportok nagyságának és forrásainak alapul vételével, és nem az e vállalatcsoportokhoz tartozó vállalkozások alapján szándékozta a bírság elrettentő jellegét értékelni.
- 127 Ezen túlmenően meg kell állapítani, hogy a szorzószám alkalmazása az iránymutatásban meghatározott különbségtételnek minősül. A Bizottság tehát az Akzo előtt ismeretes jogi háttér alapján hozta meg a Határozatot.
- 128 Ennélfogva anélkül, hogy – amint azt az Akzo fenntartja – szükséges lenne annak vizsgálata, hogy a Bizottság más ügyekben az alkalmazott szorzószám megválasztásával kapcsolatosan részletesebb indokolást nyújtott-e, meg kell állapítani, hogy a Bizottság megfelelő indokolást nyújtott.
- 129 Következésképpen az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó jogalapot el kell utasítani.
- 130 Mivel az Elsőfokú Bíróság Határozat jogszerűségével kapcsolatos jogalapok egyikének sem adott helyt, az Elsőfokú Bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörének értelmében nincs helye a Határozatban a felperessel szemben kiszabott bírság összege csökkentésének, ezért a kereset egészét el kell utasítani.

A költségekről

- 131 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperes pervesztes lett, az alperes kérelmének megfelelően őt kell kötelezni a költségek viselésére.
- 132 Mivel az Elsőfokú Bíróság a kereset egészét elutasította (lásd a fenti 130. pontot), a felperesnek azon kereseti kérelmét, hogy az Elsőfokú Bíróság kötelezze a Bizottságot a bankgarancia kamatának és díjának viselésére (lásd fenti 27. pontot) mint tárgytalant el kell utasítani.
- 133 Mindenesetre emlékeztetni kell arra, hogy valamely vállalkozásnál a Bizottság határozatának végrehajtásának elkerülése miatt alapított és fenntartott bankgarancia költségei az eljárási szabályzat 91. cikke b) pontjának értelmében nem minősülnek az eljárással kapcsolatban szükségszerűen felmerült költségeknek. Ezen túlmenően a vállalkozás az iránti kérelmét el kell utasítani, hogy az Elsőfokú Bíróság kötelezze a Bizottságot azon költségek viselésére, amelyekkel a versenyjogi közigazgatási eljárás során számolnia kellett. Még ha az eljárási szabályzat 91. cikke értelmében „megtérítendő költségeknek [is kell] tekinteni [...] a feleknél az eljárással kapcsolatban szükségszerűen felmerült költségek[et]”, e rendelkezés kizárólag az Elsőfokú Bíróság előtt folytatott eljárásokat érti az „eljárás” fogalom alatt, ám az eljárásnak a pert megelőző szakaszát nem (az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ügyben 2000. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-491 o.] 5133. és 5134. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A fenti indokok alapján,

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (harmadik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) A keresetet elutasítja.**

- 2) Az Akzo Nobel NV-t kötelezi a költségek viselésére.**

Azizi

Jaeger

Dehousse

Kihirdetve Luxembourgban, a 2006. szeptember 27-i nyilvános ülésen.

E. Coulon

hivatalvezető

J. Azizi

elnök

Tartalomjegyzék

A jogvita alapját képező tényállás	II - 3396
Eljárás és a felek Elsőfokú Bíróság előtti indítványai	II - 3403
Jogi háttér	II - 3405
A kartell résztvevőinek összességére kirótt bírságok kiszámítására szolgáló kiindulási összeg rögzítéséről	II - 3405
Az arányosság elvének megsértéséről	II - 3405
Az indokolási kötelezettség megsértéséről	II - 3408
A kartell résztvevőinek csoportosítása	II - 3410
Az arányosság elvének megsértéséről	II - 3410
– A felek érvei	II - 3410
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 3412
Az indokolási kötelezettség megsértéséről	II - 3414
Az Akzo forgalmának figyelembevételéről	II - 3416
Az EK 81. cikkének megsértéséről	II - 3416
– A felek érvei	II - 3416
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 3418
Az indokolási kötelezettség megsértéséről	II - 3421
A 2,5-szeres szorzó alkalmazásáról	II - 3423
A 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének megsértéséről	II - 3423
– A felek érvei	II - 3423
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 3426
Az indokolási kötelezettség megsértéséről	II - 3430
A költségekről	II - 3432